У Нідерландах відсвяткували 80-річчя загальнонаціональ-ного антинацистського страйку

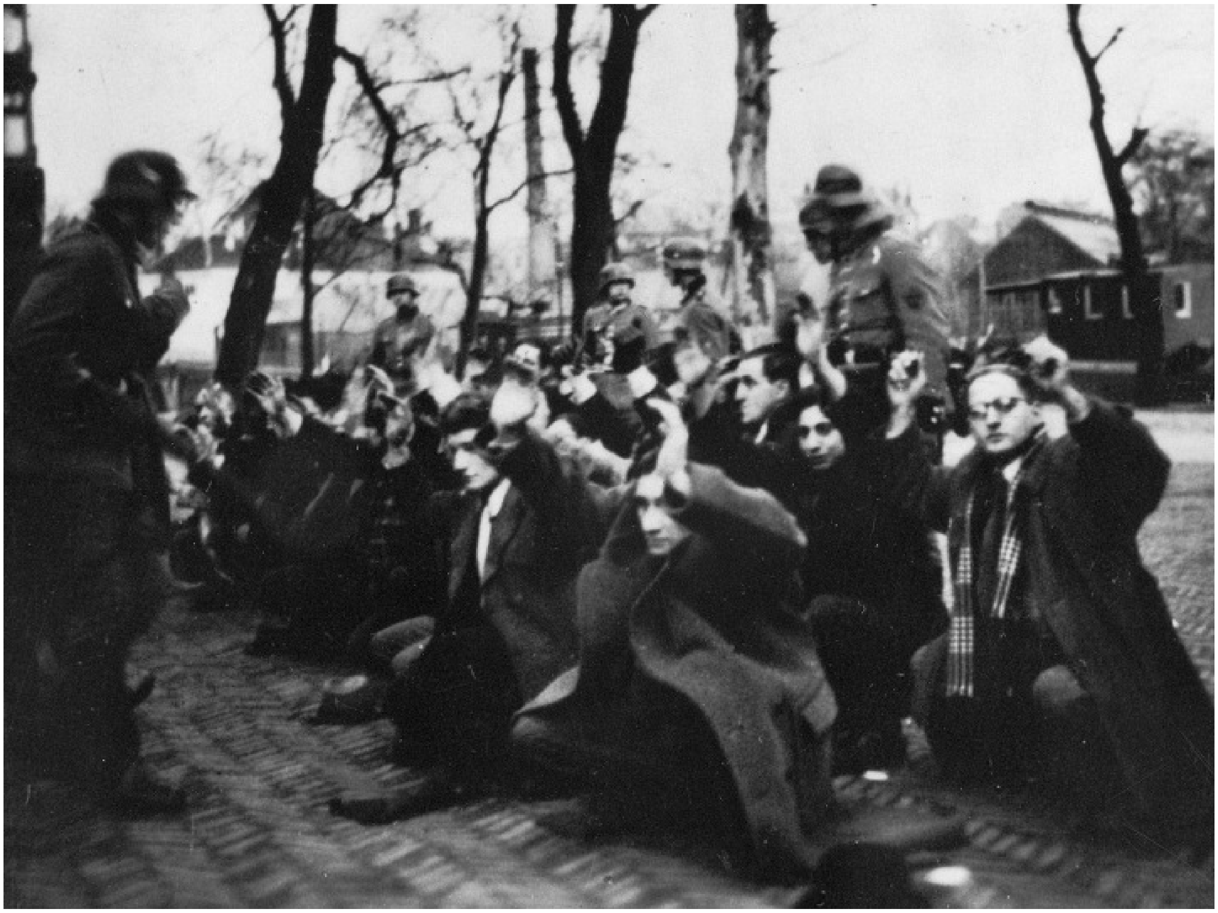

Облава на євреїв Амстердама, лютий 1941 року

Februaristaking — так називається загальний страйк 25 — 27 лютого 1941 року, який увійшов в історію, охопивши 300 000 голландців — від портових робітників до шкільних вчителів, і від водіїв трамваїв до банківських клерків. Так жителі окупованих нацистами Нідерландів відреагували на облави в єврейському кварталі Амстердама й депортацію до концтаборів 425 євреїв.

Перші антиєврейські заходи були введені в Нідерландах незабаром після окупації країни німцями влітку 1940 року, а з початку 1941 року єврейське населення підлягало примусовій реєстрації. У Йоденбурті — єврейському кварталі Амстердама — пройшли сутички місцевих нацистів із групами єврейської самооборони, в одній із яких — 11 лютого 1941 року — був убитий ультраправий бойовик.

12 лютого 1941 року німці за підтримки голландської поліції оточили Йоденбурт і встановили КПП на в'їзді у квартал, перетворивши його на гетто. Три дні по тому пройшла антинацистська маніфестація, а 19 лютого відвідувачі одного (неєврейського) кафе поранили німецьких поліцейських. Після цього окупанти вирішили зігнати зло на євреях, заарештували 425 заручників і відправили їх до таборів.

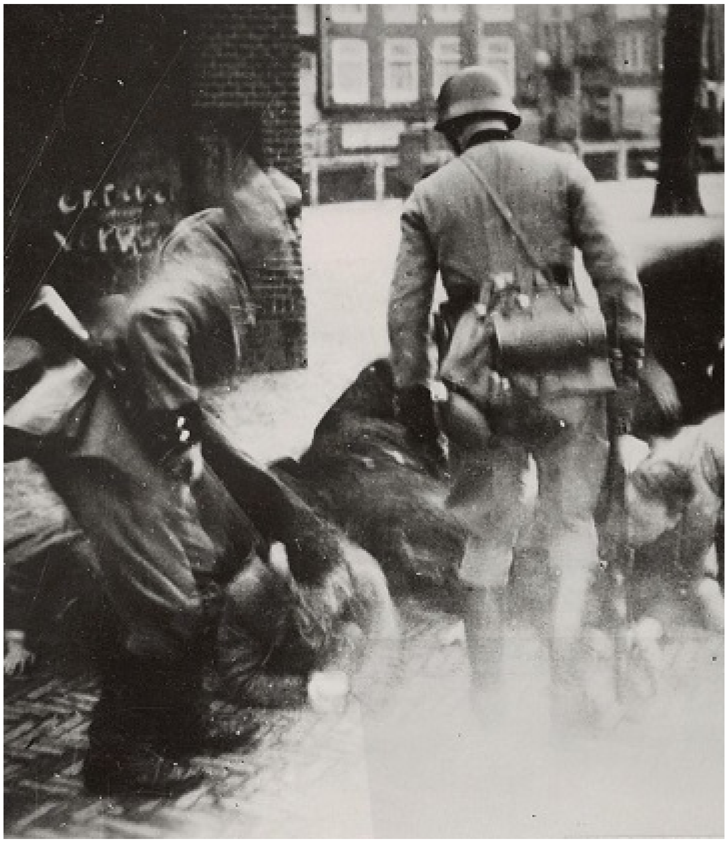

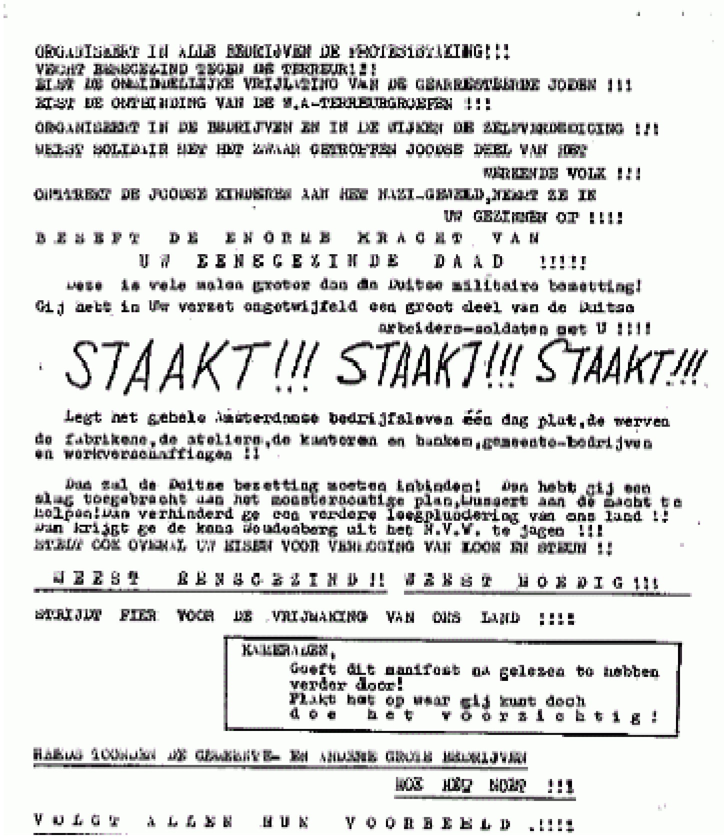

ORGANISEERT IN ALLE BEDRIJVEN DE PROTESTSTAKING!!!
VECHT EENSGEZIND TEGEN DE TERREUR!!!
EIST DE ONMIDDELLIJKE VRIJLATING VAN DE GEARRESTEERDE JODEN !!!
EIST DE ONTBINDING VAN DE W.A-TERREURGROEPEN !!!
ORGANISEERT IN DE BEDRIJVEN EN IN DE WIJKEN DE ZELFVERDEDIGING !!!
WEEST SOLIDAIR MET HET ZWAAR GETROFFEN JOODSE DEEL VAN HET WERKENDE VOLK !!!
ONTTREKT DE JOODSE KINDEREN AAN HET NAZI-GEWELD,NEEMT ZE IN UW GEZINNEN OP !!!!
BESEFT DE ENORME KRACHT VAN UW EENSGEZINDE DAAD !!!!!

Deze is vele malen groter dan de Duitse militaire bezetting! Gij hebt in Uw verzet ongetwijfeld een groot deel van de Duitse arbeiders-soldaten met U !!!!

STAAKT!!! STAAKT!!! STAAKT!!!

Legt het gehele Amsterdamse bedrijfsleven één dag plat,de werven de fabrieken,de ateliers,de kantoren en banken,gemeente-bedrijven en werkverschaffingen !!

Dan zal de Duitse bezetting moeten inbinden! Dan hebt gij een slag toegebracht aan het monsterachtige plan,Mussert aan de macht te helpen!Dan verhindert ge een verdere leegplundering van ons land !! Dan krijgt ge de baas Woudenberg uit het N.V.V. te jagen !!!
STELT OOK OVERAL UW EISEN VOOR VERHOGING VAN LOON EN STEUN !!

WEEST EENSGEZIND!! WEEST MOEDIG!!!

STRIJDT FIER VOOR DE VRIJMAKING VAN ONS LAND !!!!

KAMERADEN,
Geeft dit manifest na gelezen te hebben verder door!
Plakt het op waar gij kunt doch doe het voorzichtig!

[illegible] TOONEN DE GEMEENTE- EN ANDERE GROTE BEDRIJVEN HOE HET MOET !!!

VOLGT ALLEN HUN VOORBEELD .!!!!

Облава на площі Мейерплейн, Амстердам Листівка, що закликає до страйку

Ініціаторами загального страйку на знак протесту проти депортацій євреїв і викрадення робітників на примусову працю до Німеччини виступили комуністи. До них відразу приєдналися інші ліві і профспілкові активісти. «Коли чоловіки й жінки з робітничих кварталів стікаються в єврейський квартал Амстердама ...коли вони піднімаються на боротьбу проти найманих бандитів із голландського націонал-соціалістичного руху, то ми є свідками чудового прояву стихійної солідарності…», — проголошувала листівка підпільного Фронту Маркса-Леніна-Люксембург. «На кожен акт насильства з боку націонал-соціалізму відповідайте обуренням і протестними страйками на підприємствах. ...Кидайте свої робочі місця й у масовому порядку приєднуйтесь до ваших товаришів», — закликали активісти ФМЛЛ.

Першими застрайкували міські трамвайники, їх підтримали співробітники муніципальних служб, вчителі, докери, і навіть службовці великої торговельної мережі De Bijenkorf. Тут і там проходили стихійні демонстрації під гаслом: «Ні єврейським погромам!». Незабаром страйки почалися в інших містах — Зандамі, Гарлемі, Гілверсумі, Утрехті і т.ін. У Гілверсумі застрайкували 4000 робітників компанії Philips, а на наступний день у мітингу взяли участь 10 000 городян. У підсумку до страйку приєдналися 300 тисяч осіб — дуже багато для країни з 9-мільйонним населенням.

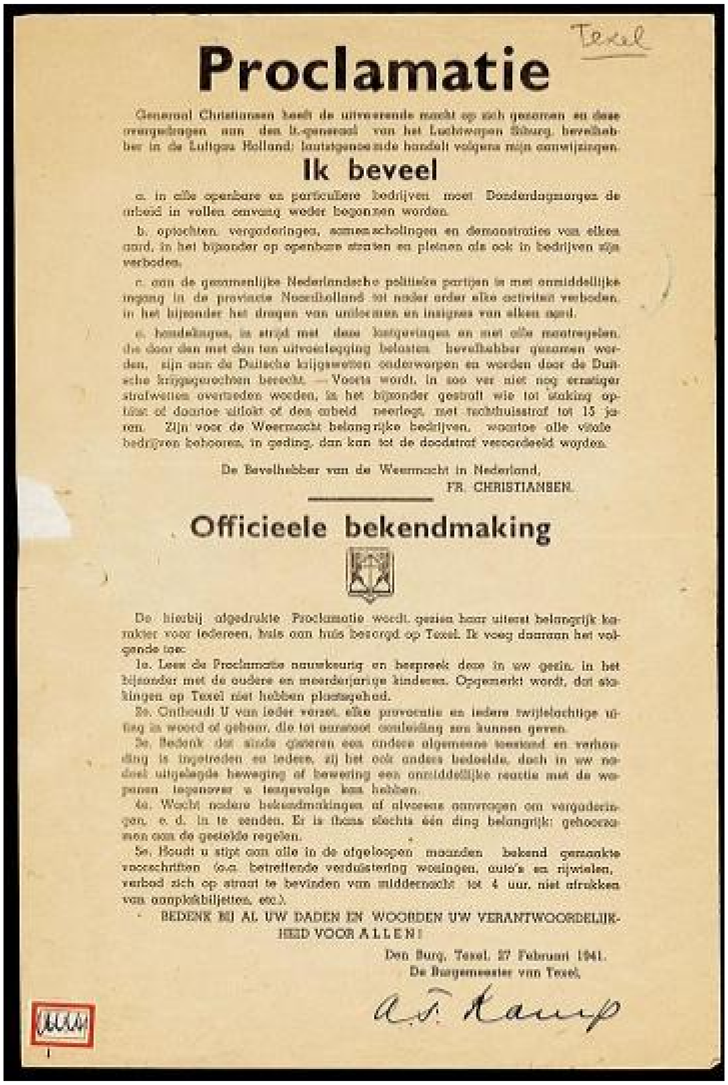

Texel

Proclamatie

Generaal Christiansen heeft de uitvoerende macht op zich genomen en deze overgedragen aan den lt.-generaal van het Luchtwapen Siburg, bevelhebber in de Luftgau Holland; laatstgenoemde handelt volgens mijn aanwijzingen.

Ik beveel

a. in alle openbare en particuliere bedrijven moet Donderdagmorgen de arbeid in vollen omvang weder begonnen worden.

b. optochten, vergaderingen, samenscholingen en demonstraties van elken aard, in het bijzonder op openbare straten en pleinen als ook in bedrijven zijn verboden.

c. aan de gezamenlijke Nederlandsche politieke partijen is met onmiddellijke ingang in de provincie Noordholland tot nader order elke activiteit verboden, in het bijzonder het dragen van uniformen en insignes van elken aard.

d. handelingen, in strijd met deze bepalingen en met alle maatregelen, die door den met den tenuitvoerlegging belasten bevelhebber genomen worden, zijn aan de Duitsche krijgswetten onderworpen en worden door de Duitsche krijgsgerechten berecht. — Voorts wordt, in zoo ver niet nog ernstiger strafwetten overtreden worden, in het bijzonder gestraft wie tot staking oproept of daartoe uitlokt of den arbeid neerlegt, met tuchthuisstraf tot 15 jaren. Zijn voor de Weermacht belangrijke bedrijven, waartoe alle vitale bedrijven behooren, in geding, dan kan tot de doodstraf veroordeeld worden.

De Bevelhebber van de Weermacht in Nederland,
FR. CHRISTIANSEN.

Officieele bekendmaking

De hierbij afgedrukte Proclamatie wordt, gezien haar uiterst belangrijk karakter voor iedereen, huis aan huis bezorgd op Texel. Ik voeg daaraan het volgende toe:

1e. Lees de Proclamatie nauwkeurig en bespreek deze in uw gezin, in het bijzonder met de oudere en meerderjarige kinderen. Opgemerkt wordt, dat stakingen op Texel niet hebben plaatsgehad.

2e. Onthoudt U van ieder verzet, elke provocatie en iedere twijfelachtige uiting in woord of gebaar, die tot aanstoot aanleiding zou kunnen geven.

3e. Bedenk dat sinds gisteren een andere algemeene toestand en verhouding is ingetreden en iedere, zij het ook anders bedoelde, doch in uw nadeel uitgelegde beweging of bewering een onmiddellijke reactie met de wapenen tegenover u tengevolge kan hebben.

4e. Wacht nadere bekendmakingen af alvorens aanvragen om vergaderingen, e.d. in te zenden. Er is thans slechts één ding belangrijk: gehoorzamen aan de gestelde regelen.

5e. Houdt u stipt aan alle in de afgeloopen maanden bekend gemaakte voorschriften (o.a. betreffende verduistering woningen, auto's en rijwielen, verbod zich op straat te bevinden van middernacht tot 4 uur, niet afrukken van aanplakbiljetten, etc.).

BEDENK BIJ AL UW DADEN EN WOORDEN UW VERANTWOORDELIJKHEID VOOR ALLEN!

Den Burg, Texel, 27 Februari 1941.
De Burgemeester van Texel,
A. J. Kamp

Генерал Фрідріх Крістіансен і його розпорядження про заборону страйку

Лютневий страйк 1941 року вважається першим публічним антинацистським протестом в окупованій Європі і єдиним масовим виступом місцевого населення проти депортації євреїв.

У відповідь головнокомандувач німецькими окупаційними силами генерал Крістіансен наказав ввести в міста батальйони СС. 9 осіб було вбито, 24 поранено, сотні заарештовано. На низку міст наклали грошові штрафи: Амстердам зобов'язали виплатити 15 мільйонів гульденів, Зандам — півмільйона, Гілверсум — 2,5 мільйона.

5 березня був схоплений комуніст єврейського походження Лендерт Схейвесюрдер, який став першим нідерландським підданим, розстріляним німцями. 13 березня окупанти заарештували ще 18 страйкуючих і членів Руху Опору. З придушенням страйку посилилися гоніння на євреїв — до кінця війни з 140 тисяч євреїв Нідерландів дожили лише 27 тисяч (Нідерланди займають друге після Польщі місце за кількістю Праведників народів світу).

Пам'ятник докеру в Амстердамі

Церемонія біля пам'ятника, 196

Страйк став першим (і єдиним) прикладом масштабного протесту проти антиєврейської політики нацистів. Жоден із наступних великих страйків в окупованій Європі не мав відношення до єврейського питання.

Щороку 25 лютого в Амстердамі проводиться присвячений Лютневому страйку марш, який проходить повз пам'ятника докеру, створеного в пам'ять про страйкуючих. У церемонії беруть участь представники всіх політичних партій, громадські діячі, лідери єврейських організацій. Цього року через епідемію COVID-19 церемонія, що транслюється національним телебаченням, була набагато скромнішою. Мер Амстердама — єврейка Фемке Гальсема — віддала данину поваги «чоловікам і жінкам з усіх верств суспільства, які зібралися на знак солідарності із єврейськими жителями нашого міста».

Віктор Маковський